

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník 86 * číslo 3 * 15. ledna 2006 * Cena 6 Kč

Téma týdne

Příspěvek

**prof. dr. Zdeňka Kučery
k diskusi o svátosti
svěcení kněžstva
v naší církvi**

LETOŠNÍ PROGRAM SVĚTOVÉHO DNE MODLITEB PŘIPRAVILY ŽENY Z JAR

Stalo se už u nás tradicí, že se první březnový pátek scházejí věřící několika církví v jednom kostele, sboru či modlitebně, aby se společně pomodlili za vyřešení problémů země, která na daný rok připravila pořad bohoslužby. Loni to bylo Polsko, letos je to Jihoafrická republika. Ekumenické setkání pořádají národní organizace nejstaršího světového ekumenického sdružení - Světového dne modliteb. U nás v církvi není příliš známo, že českou předsedkyní byla zvolena Mgr. Alena Naimanová - farářka z Rychnova nad Kněžnou, která jako jedna z mála Čechů několik let působila i ve světovém řídicím výboru.

Právě v Jihoafrické republice mají církve co dohánět. Vždyť některé reformované církve kalvínského typu teologicky obhajovaly apartheid a Světový reformovaný svaz toto učení prohlásil za herezi až v roce 1982 a z toho důvodu pozastavil členství např. Nizozemské reformované církve, dokud se od apartheidu nedistancovala, což se stalo až v r. 1998!

Málokdo z nás si umí představit, co apartheid znamenal. Ústředním zákonem pro něj byl zákon z r. 1950 "Population Registration Act", který rozděloval obyvatele podle barvy kůže do 3 skupin - na bílé, černé a barevné. V tom roce byly vyhrazeny ve městech zóny pro jednotlivé rasy. Od r. 1940 bylo zakázáno "míšení ras", od r. 1951 byly trestány sexuální vztahy mezi bílými a barevnými. V r. 1952 byl omezen příliv Afričanů do měst. Afričané byli vybaveni pracovními knížkami a pasy s určením místa pobytu. Ročně se dostalo do vězení na 0,5 milionu lidí, kteří u sebe neměli tento pas. Další zákony umožňovaly cenzuru a rychlé vyhlášení stanného práva. Mnohé školy byly zavřeny, státní podpora pro misijní školy seškrtána, možnosti vzdělání pro Afričany byly omezeny, od r. 1959 nesměli barevní studovat s bílými na jedné universitě (směli studovat na několika málo "barevných" odborných vysokých školách). Protesty byly policejně umlčovány (např. v r. 1960 v Sharpesville 69 mrtvých, 186 zraněných), při protestním pochodu téhož roku v Pretorii ze 30 tisíc demonstrantů bylo 18 tisíc zavřeno do vězení. V r. 1976 bylo krvavě potlačeno mládežové povstání v Soweto proti rasistickému omezení přístupu ke vzdělání (575 obětí)...

Na straně druhé byly jiné církve a jejich představitelé, kteří proti apartheidu bojovali. Jedním z nejznámějších a nejvlivnějších církevních představitelů v JAR je anglikánský arcibiskup Desmond Tutu. Byl arcibiskupem v Kapském Městě a obdržel v roce 1984 Nobelovu cenu za mír. Byl vedoucím představitelům jihoafrické rady a mezi lety 1996 a 1998 vedl komisi pravdy a smíření, která

odkrývala těžká poškození lidských práv v době apartheidu. Tato komise měla přispět k výstavbě nové JAR i finančním odškodněním obětí apartheidu. Biskup Tutu pracoval v jihoafrické radě církví, byl kritický vůči vládě, protestoval proti zákonům snižujícím lidskou důstojnost a podporoval pronásledované režimem. To vedlo generálního sekretáře Rady církví a pastora Nizozemské reformované církve dr. Fredericka Christaana Beyers Naudé ke "klatbě".

S následky apartheidu se Jihoafrická republika vyrovnává dodnes. Vedl totiž také ke zničení čtvrtí, kde dosud žili desetiletí vedle sebe lidé různých kultur. Obyvatelé byli odsunuti bez majetku do vzdálených domovín bez infrastruktury. Celkem za doby apartheidu bylo násilím přesídleno na 3,5 milionu Afričanů. Ztratili práci, zprůtrhaly se rodinné a přátelské kontakty, byly zničeny farnosti. Problémy se zásobováním obyvatelstva na venkově se drasticky zhoršily i díky ohrožení virem HIV a nemocí AIDS. To, že se o staré lidi postará nastupující generace, již neplatí. AIDS ohrožuje mladší generace a lidi v produktivním věku. Povinnost postarat se o sirotky tak stále více připadá na nejstarší generaci, zvláště na babičky. Mnozí lidé dopravují své děti na venkov, protože se domnívají, že tam

spíš přežijí než ve městech. Staří lidé dnes dostávají penzi, ale ta často nestačí na výživu vnučat a jejich výchovu do dospělosti. To postihuje především staré ženy - vdovy, které nemají žádnou půdu a jsou slabé. Přes 30 % venkovských domácností je vedeno osamělými ženami. Když taková stará žena zemře, přebírá její funkci často 10 - 12leté děvče. Dříve

předávala starší generace dobré rady a zemědělské zkušenosti generaci mladší. Dnes jsou vztahy narušené a obdělávaná půda nestačí pro obživu. V roce 2002 dosáhl počet osiřelých čísla 11 milionů! Každoročně k tomu přibývá další milion.

Podle oficiálních údajů je 12,5 % veškerého obyvatelstva a přes 20 % dospělých infikováno virem HIV. Víc

než 3 miliony je žen - skoro 30 % těhotných je HIV pozitivních. Ročně na AIDS umírá asi 360 tisíc lidí.

Až roku 2002 se postavila vláda k tomuto problému čelem. HIV pozitivní těhotné a znásilněné a nemocní AIDS dostávají léky zdarma. Chybí však financování a dostatek personálu. Po převratu se z JAR vystěhovalo na 200 tisíc specialistů, mezi nimi na 5 tisíc lékařů a víc než 1 tisíc zdravotních sester.

Preventivní program proti AIDS podporují všechny společenské skupiny a také církve. Nemocní i jejich rodiny potřebují duchovní i praktickou oporu. Církve organizují vývažovny, dětská pobytová střediska, projekty pomoci, jako např. zřizování zeleninových zahrádek a projekty ručních prací, rozdávají léky, zřizují hospice. Některé církevní skupiny si v rámci projektu svépomoci pořizují památníčky, kde zapisují jména svých zesnulých, příhody s nimi, básně a lepší fotografie, aby po odešlých zbyla památka. Je to především důležité pro děti - sirotky. V církevní práci s mládeží nemůže chybět sexuální osvěta, vedoucí především k mužské spoluodpovědnosti za sex. Rodiče informují děti většinou nedostatečně, protože je svazují tradiční tabuizující předpisy.

A to je jen jeden ze závažných problémů této těžce zkoušené země, která doplatila na to, že je bohatá na nerosty i úrodnou půdu a velice atraktivní i pro turisty.

Pokud byste se letos chtěli k celosvětovým modlitbám přidat, napište si sestře Aleně Naimanové do Rychnova n. Kněžnou (nebo mailem na naina@quick.cz), která jistě podá zasvěcenou informaci a pomůže ochotně s přípravou.

Podle materiálů SDM připravila: (noe)

O CO PROSIT A O CO USILOVAT?

Zase máme za sebou jeden konec roku a začátek nového. Každý 31. prosinec je vítaným časem pro společnost, pro její noviny, časopisy, rozhlas, televizi; obšírně se věnují ohlédnutí nazpátek, vzpomínání a připomínání, statistikám a bilancím. Jde to celkem zlehka - co se stalo, stalo se (a my jsme leccos z toho už zapomněli). 1. ledna by pak chtěl následovat i výhled do nového roku. Leč to už jde poněkud ztuhle: kdo ví, co se odehraje a přihodí? Přitom většinou je dnes nadbytek - ale nespolehlivých. Prognostici se málokdy shodnou a občas jim není radno věřit. A proroků - těch už se dávno nedostává; a sotva by se jim rozumělo.

Přelom roku zastihne člověka i jako jedinice. Ohlédzet se nazpátek nemá on zas až tolik v úmyslu. Na Silvestra se především nají, napije, rozveselí se a zmůže jej to. Zato se rád soustředí na svátek Nového roku: Kolik očekávaní se do nadcházejícího roku vejde, kolik přání, doufání a iluzí? Aby na nás byla hodná příroda (zdraví), aby nám byl příznivý "osud", aby se uspokojily naše "potřeby", aby se dostavilo štěstí... (A pak že náš současník není náboženský!)

Silvestr a Nový rok nejsou sice liturgickými svátky, nicméně ani kázání, církevní tisk a případně křesťanské

pořady se přišlému mezníku letopočtu nevyhýbají. Nemusí to koneckonců být marné. Nuže tedy, jak je tomu s Církví československou husitskou mezi 31. prosincem 2005 a 1. lednem 2006?

Pokud jde o vzpomínání, potkaly nás vloni mnohé věci, na něž by bylo lépe zapomenout a Pánu Bohu poděkovat za to, že nás přes ně přenesl. Osoby, jež způsobily tolik zmatení, zármutku a ostudy necht' jsou starozákonně nazvány pohřbenými svěvolníky (Kaz 8,10); "jejich památka budiž vyhlazena". Tak se k podobným selháním a rozkladným zjevům stavěla i křesťanská církev prvních pěti staletí: jména heretiků a svěvolníků at' jsou z církve vyškrtána a nadobro zapomenuta. Tedy: Nevraťme se k nim více - jen po nich o to pečlivěji ukladme svůj domov!

Pokud jde o nový, nadcházející rok, nezaškodí ani nám zahledět se kupředu. A to jak náleží odpovědným věřícím lidem, učinme tak jako kajcníci. Kritickým očima nejprve posuďme svá vlastní hrubá zanedbání, strhávající nás dolů. Abychom pak upřeli prosebný zrak vzhůru, odkud přichází pomoc.

1. Doznat musíme, že nám chybí pevná důvěra v poslání, jež nám bylo předáno a svěřeno. Jako bychom se

dali porazit namnoze nepříznivými okolnostmi, jako bychom vzdávali zápas o své křesťanství. Efezský anděl Boží nás kárá: „To mám proti tobě, že už nemáš takovou lásku jako na počátku. Rozpomeň se, odkud jsi klesl, navrať se a jednej jako dřív“ (Zj 2,4n). Zmobilizujme se tedy každý duchovně, upněme se k životadárným zdrojům víry a vytrvejme v tom!

2. Jsou mezi námi mnozí, kteří neumí být své církvi vděční. Opakovaně vystupují mezi námi někteří duchovní a bohoslovci, kteří svou církev spíše namyšleně a s hlasitou rozčileností urážejí a haní. (Co potom chtějí od ne zrovna přátelského světa?) Zkoumejme tedy sami sebe, čím je pro nás toto nám dané a svěřené pozemské "tělo Páně". A usilujme - marnotratní synové a dcery - navracet se ke své církvi jako ke svému duchovnímu domovu a ke své rodině!

3. Nepozorně jsme dopustili, aby hrubě upadla kultura našeho života církevního i osobního. Leč víra, která se neprojevuje a dále nevzdělává, není tou pravou. I k tomu je zapotřebí upřít naši pozornost, chceme-li obstat před Pánem, případně kladně oslovit veřejnost. Je zapotřebí zkultivovat náš osobní životní styl, chceme-li...
Dokončení na str. 3

Tulení

Tuleň má nejen roztomilé jméno, ale jeho mládě je jedním z nejkrásnějších stvoření. "Drobeček" sice váží při narození dobrých 10 kilo a denně pak přibírá po dalších dvou kilogramech, ale přesto vypadá na sněhu jako nadýchaný běloskvoucí obláček. Veliká černá kukadla a úžasný pohled dotvářejí jeho něžnou krásu. Je to opravdový Boží stvořitelský zázrak.

Malý tuleň má krásné dětství: leží si v ledové kolíbece, většinu času prospívá nikým nerušen, protože jeho barva dobře splývá s okolím a jen čeká na maminciny návraty z lovu, aby mu dala napít nejvyššího mateřského mléka na světě. Matka své dítě pozná podle čichu a křiku. Ztratí-li mládě matku předčasně, nařká tak bolestně, že je rybáři "loví" a snaží se je pak zachraňovat v jakýchkoli tuleních školkách.

Po dvou týdnech matka mládě opouští. Už se nikdy k němu nevrátí. Mládě ji marně volá a tak mu nakonec nezbyvá než se dát dohromady s ostatními opuštěnými drobčky. Ti pak žijí nějaký čas ze svých bohatých tukových zásob, dokud je hlad nedonutí vydat se do vody hledat potravu. Jenomže mají pořád ještě tolik tuku, že se nedokáží ponořit, protože je voda nadnáší. Zoufale plácají ploutvičkama, ale je to marné: zůstávají na hladině a hladoví. Aspoň se přitom naučí dobře plavat a navíc tím spalují tuk, takže je voda přestane nadnášet a konečně se mohou ponořit, aby se nasýtily.

Z lidského hlediska nám to jistě připadá kruté: je to jako bychom dítěti dali péči, výchovu a vzdělání, koupili a zařídili mu byt – a přestali se o ně starat! Přestali ho finančně podporovat jen proto, že si vydělává samo, nehlídali mu jeho děti a nebrali je na prázdniny, nepodporovali jeho děti na studiích, nekoupili byt jeho dětem, nepodporovali děti jeho dětí... Kdepak! Pro člověka je dítě závazek na celý život. Kdo by měl do srdce dětem nedat – tím spíš, že my staří už toho přece tolik nepotřebujeme, tak co bychom nedali mladým a potřebným? Tulení matka opouští své dítě když je nejroztomilejší a když ji ještě chce mít u sebe. Ona ví, že už je čas, aby se postavilo na vlastní ploutve.

Milují tuleně. I proto, že tulení rodička umí v nejlepším přestat žít své dítě – nekompromisně a definitivně ho odstává a je to to nejlepší pro obě strany i když to chvilinku asi taky zabolí.

Bůh stvořil tuleně tak krásného, až to bere dech. Člověk s chvěním a bázní touží tu nadýchanou nádheru něžně pohladit po měkkém teplém kožíšku. Člověku může srdce utrhnout nárek tuleňátka... Dokumentární záběry nám však ukazují i jiného člověka, který kovovou tyčí bezbranná miminka ubíjí a ještě zaživa stahuje z jejich zpeněžitelné kůže. Maminka nařkájící zoufale nad hromádkou zkrvaveného masa i v bolestech umírající mládě jsou jim k smíchu a pohrdání: Vždyť jsou to jen blbě zvířata! My jsme přece lidé – nejvyšší bytosti na zemi.

Milovat tuleně je snadné – o mnoho snadnější než lidi.

Ladislava Svobodová

Z kazatelského plánu

2. NEDĚLE PO ZJEVENÍ PÁNĚ

Už nepatříme sami sobě. Byli jsme vykoupeni

Máme hledat Hospodina (Sf 2,3). Hospodin nás však hledá pilněji, než my jeho. Když se lidské hledání potká s Božím v Kristu, je člověk Bohem nalezen a v srdci mu vyklíčí víra. Ta vyústí v odpovídající činy. Nemáme spekulovat, nýbrž jednat. Natanael hledal Boha v Zákoně a možná i jinde (viz FÍK v Biblickém slovníku A. Novotného), žil pokojně a bezúhonně (Mi 4,4; Za 3,10) a jako každý zbožný Izraelita očekával Mesiáše. Jeho opatrnost mu slouží spíše ke cti. Nechtěl se lehkověrně dát oklamat falešnou nadějí. V okamžiku setkání s Ježíšem skončilo jeho hledání. Našel svůj pevný bod.

Vstup: 1S 3,3b-10.19

Tužby:

1. Abychom i my v Ježíši svého Krále a Vysvoboditele našli, modleme se k Hospodinu.
2. Aby nás učinil vnímavými pro své slovo a naučil nás odpovídat na ně upřímnou poslušností...
3. Abychom i my, stejně jako ti, kdo se s Ježíšem jako první setkali, k němu své bližní přiváděli...

Epištola: 1K 6,12-20

Evangelium: J 1,43-51

K obětování: Ž 139,1-3

K požehnání: Sk 26,9-16

Modlitba:

Pane, nenechal jsi nás hledat marně. Přivedl jsi nás v našem hledání k cíli. I na nás se naplnil tvůj slib: Kdo hledá, najde. Děkujeme ti za všechny zkušenosti, které jsme s tebou už při svém následování udělali. Připrav a vyuč nás tak, abychom byli schopní a ochotní přivádět k tobě ostatní lidi, kteří žijí kolem nás. Neodnímej od nás světlo své pravdy, ať nebloudíme, ale ať vytrvale kráčíme tvou cestou, dokud nás neuvedeš do blaženého spočinutí u sebe, jak nám je zaslíbil a připravil tvůj Syn Ježíš Kristus.

Vhodné písně: 14, 18, 35, 68, 174, 290, 294

K VÝROČÍ NAROZENÍ DR. KARLA FARSKÉHO

Pokračování z č. 2

Karla nenutil nikdo, aby vstoupil do semináře. Ale nutily ho k tomu, jak sám mi napsal v jedné trpké retrospektivní dopise v roce 1917 z Plzně: "... Okolnosti, stará tradice, mizérie, buben, kterým hrozil „špekulant“, možnost v budoucnosti tomu odpomoci... Stipendium (vojenské) bych byl nedostal, poněvadž jsem měl kýlu a s tou neodváželi... A jiné, co si mohu nechat pro sebe..." pokračuje dále v tomtéž dopise

Tedy obět neutěšených poměrů – třebaže mám za to, že o tom, zdali by ho byl strýček na jiném než bohoslovecském studiu podporoval čili nic, přímo asi se strýčkem vůbec nejednal, Karel jen – vzato po stránce vnější, praktické – odhadoval svoje osobní i celkové poměry, jak byly, a podle toho se rozhodl a jednal. Možná, že ve svém nitru byl vůbec dávno rozhodnut(?) Nevím. V něčem býval leckdy uzavřený. Tolik tedy v zájmu pravdy.

Vzpomínám-li Karla jako seminaristu (1900-1904), především si vždy vzpomenu, že do semináře vstoupil v docela jiném stavu tělesném, nežli vyšel odtamtud. Tam šel jako dvacetiletý

svěží mladík. Po čtyřech letech, která tam strávil, nebyl to už docela on. Nějak tam zchradnul – a už mu to zůstalo na celý život. Hlavně si nařkával na žaludek. Při tom však nepozbyl celkem veselé mysli; to by mi asi do svědčili i jeho kolegové ze semináře. A jistě ani v semináři "nic nezkažil". Byl i členem kuřárny (aula fumatoria), s níž je také fotografován.

Z toho, že strýček byl rektorem semináře, neměl Karel prospěchu nejmenšího, spíše někdy újmu. Strýček byl v tom ohledu krajně úzkostlivý. Stalo se například o mé promoci, o níž si zde dovoluji napsat mimochodem několik slov: byl jsem promován jako praktikant poštovního úřadu (ne jako konceptní praktikant ředitelství) počátkem prosince 1901, když jsem za tehdejší mizérie skoro půl roku čekal se třemi státními zkouškami na toto ubohé jmenování – kvůli 25 zlatým měsíčně, bez nichž bych se byl však tehdy stěží obešel. Zase hlavně ty "okolnosti"! Jinde než u pošty a dráhy musela se tehdy konati praxe delší dobu bezplatně. Těch 25 zlatých jsem tehdy dostal.

Radím však každému: nepodlehnete

nikdy, kde jde o rozhodování pro celý život, z vedlejších ohledů chvilkové výhody! A přál bych každému, kdo rozhoduje o své budoucnosti, aby si mohl vyvolit pokud možno nejširší existenční základnu, ne základnu úzce vymezenou. O těchto věcech těžko vykládati těm, kdož nikdy nemuseli se rozhodovati, kterak by se ve světě užívali. Nepochopí těch našich starostí a útrap ani zámožný továrník neb velkoobchodník, který nezačal od piky, ani prostý chalupník, který klidně sedl po rodičích na živnost, byť byla sebe menší. Nepochopí a leckdo často ještě závidí... Tolik tedy zatím jen mimochodem.

Nyní ještě o té promoci. Protože nebylo peněz na zbytečná vydání (promoce sama se zkouškami stála několik set zlatých, jež ovšem platil strýček) a protože nebyla konečně ani nálada k nějaké oslavě, mínil jsem věc odbyti docela ve vší tichosti – nepozorovaně. Babička také podle svého obvyklého programu v den mé promoce od rána docela klidně prala; na ni doktorát už vůbec neplatil – to nebylo svěcení.

JUDr. Josef Farský
(pokračování přístě)

Nad Písmem

PROČ NESLYŠÍME DNES BOŽÍ HLAS?

(1 Sam 3,3b-10; J 1,43-51)

Dnes celá řada lidí pochybuje o aktuálnosti biblické zvěsti. Jejich častým argumentem je, že srovnávat život lidí v biblických časech s naší současností je nemožné. Jde o názor unáhlený a především chybný. Starozákonní příběh o bezdětné Chaně, toužící po dítěti, je ve skutečnosti předobrazem toho, co prožívají současné ženy s podobným problémem. Jinými slovy Bible má co říci ke všem problémům. Chanin příběh ukazuje jednu z cest, jak a u koho hledat v takové situaci pomoc. Když pochopila, že prolité slzy nad svým údělem nepomohou, hledala pomoc v chrámu a v modlitbě. Byla vyslyšena a přivedla na svět tři syny a dvě dcery.

Nejznámější z nich byl Samuel, provázený nejen horoucí láskou, ale také vděčností k Bohu. Snad nás ani nepřekvapí, že jej matka v útlém věku přivedla do chrámu a on se stal pomocníkem starého kněze Élího. Kněz byl skoro slepý a v Samuelovi našel oporu.

A právě v chrámu a v blízkosti starého kněze prožil Samuel první náboženskou zkušenost. Večer k němu promluvil hlas, který znal i jeho jméno. Protože ale Samuel nikoho neviděl, rozběhl se k Élímu v domnění, že volá on. Toto se opakovalo třikrát za sebou. Élí pochopil, že Samuela volá Hospodin.

Kolik lidí při přečtení této zprávy i se zívají v srdci by řeklo: Proč já neslyším, když ke mně mluví Bůh? Nebo dnes už Bůh mlčí? Nikdy nemlčel a dodnes nemlčí. Nejčastěji k nám přichází ve svém slovu, skrze modlitbu a skrze své svědky.

Velké milosti se kdysi dostalo všem, kteří se směli osobně setkat s Ježíšem. Byla to největší chvíle v jejich životě, jak to dnes čteme v Janově

evangelium. Životní příběh Filipa a Natanaela je toho důkazem. Filip co prožil, si nemohl nechat pro sebe. Zašel k příteli a zjevil mu, s kým se potkal. „Setkal jsem se s Ježíšem z Nazareta, Mesiášem.“ Natanael tehdy na chvíli zaváhal. Cítíme to i z jeho odpovědi: „Co z Nazareta může vzejít dobrého?“ Filip s ním nediskutoval. Učinil nabídku: „Pojď a přesvědč se!“ To se stalo na počátku Ježíšovy veřejné činnosti, když svolával kruh svých učedníků. Mladému Samuelovi k rozpoznání Božího hlasu dopomohl staříčkový kněz Élí. Filip i Natanael našli cestu spasení při setkání s Pánem Ježíšem. Víra se prostě předává. I dnes Boží hlas k nám promlouvá a to jak z Písma, tak skrze lidi, ale i skrze události, kterými v životě procházíme. Kolikrát ale Boží hlas poslechneme? V hřmotu událostí a halasných slov, které na nás útočí ze všech stran, ho neslyšíme.

Ještě jednoho si nelze nevšimnout. Víry Samuelovy matky. Ona to byla, která svého syna přivedla do chrámu, ukázala mu sem cestu, dala příklad, on viděl její zbožnost. Dnes vidí v našich rodinách děti a vnuci leccos užitečného a dobrého, ale vidí i víru, která je nám dospělým silou života?

Kolik našich duchovních slyší, když zvou do duchovní péče děti, které jejich rodiče dali pokřtít? Nežlobte se, my to necháme až na svobodné rozhodnutí dětí, jestli oni sami se pro cestu víry rozhodnou nebo ne. Zapomněli jsme na rodičovskou odpovědnost, kterou máme za děti před Bohem.

Asi neprozradím žádné tajemství, když řeknu, že my ve své církvi nejsme žádnými velkými misionáři, tedy těmi, kteří víru předávají dál. Není to tím, že to neumíme nebo že

víry máme málo, ale cítíme malou odpovědnost za spasení druhých a často i těch nejbližších. To nám asi odpuštěno nebude. Pozeptejme se každý sám sebe, komu jsme naposledy řekli, co pro nás víra znamená, čím je pro nás Pán Ježíš. Možná, že i to je cesta, aby pochybujících Natanaelů bylo méně. A přece i ten pochybující nakonec našel cestu Ježíšovu. Možná bychom přitom měli vědět a také věřit, že ne my, ale on má sílu proměnit i dnešního člověka a že nás chce k tomu použít jako své nástroje. Nemylme se, to není úkol jen pro duchovní, ale pro každého, kterému se daru víry dostalo. A tak prosíme: Pane, mluv, my chceme naslouchat, ale také předat dál tvé vzkazy. Tvoje slovo přece zachraňuje lidi i dnes a my tomu věříme.

René Hradský

Kriste,
skrze své učedníky
jsi začal proměňovat
tento svět k lepšímu.
My věříme,
že i v našem společenství
jsi k tomu použil,
a dodnes používáš
mnohé z těch,
kteří jsi vírou obdařil.
Probud' v nás
vědomí odpovědnosti
za spasení našich bližních,
ale především těch,
se kterými jsme spojeni
poutem krve.
Učiň pro nás víc,
než zač prosíme.
Amen.

K OTÁZCE SVĚCENÍ ČI ORDINACE KNĚŽÍ ČČSH

Bratr biskup ThDr. Jan Hradil, ThD. nastolil dopisem z 10. října 2005, adresovaným Ústřední radě Církve československé husitské č.j. 318/1 otázku, zda ordinovaní kazatelé evangelických církví, kteří se hlásí do duchoven- ské služby v ČČSH, musí přijmout svátost svěcení kněž- stva. Pro situaci slovenské diecéze jde o otázku aktuální a praktického významu, na níž třeba jednoznačně odpově- dět. V jiných diecézích patrně není tak živá. Za zdánlivě vnější otázkou bratra slovenského biskupa však se otvírá vážná eklesiologická problematika církevního úřadu. Ta stála před Církví československou od jejího zrodu a vyno- řovala se v různých souvislostech několikrát během jejích krátkých dějin. Bylo tomu při přípravě sněmu v r. 1971 i o deset let později, kdy ji otevřel prof. Zdeněk Trtík, při ekumenických rozhovorech v r. 1992 a naposledy v kauze s tzv. portugalskou církví. Její principiální teologické ře- šení bylo z různých důvodů odsouváno či se přikročilo

k výlučně pragmatickému postupu. Její současné polože- ní se děje v souvislostech, jež umožňují klidnou a věcnou teologickou diskusi. Taková věcná diskuse by mohla ori- entovat především duchoven- ský sbor k hledání a formu- lování vlastních pozitivních postojů. Seriozní myšlenkové úsilí v rámci vlastní tradice, nabízí se možnost prokázat církevní a teologickou věrohodnost. To je v současnosti nepochybně potřebí z důvodů vnitřních i vnějších. Není třeba si zastírat, že někteří budou volit možnost laciného odby- tí otázky jako čistě akademické. Dehonestace však nezabavuje teology odpovědnosti "vyplout na hlubinu". Patriarcha dr. Karel Farský - ač stál v r. 1924 v situaci kritické - přistoupil k otázce úřadu v církvi - to je klasická formulace otázky funkční služby Pánu církve - s vírou, hlubokou teologickou poučeností a pastorální moudrostí. Pokusíme se vyslechnout z jeho stanovisek pravdu Boží pro nás.

První a zásadní formulace teologic- kého stanoviska Církve českosloven- ské objevuje se v prohlášení Církve československé z 10. ledna 1920 (in: Spisar, Ideový vývoj, str. 327, Praha 1936): přijímají se (prozatímně) litur- gické, naukové a morální řady Církve římsko-katolické "obnovené v duchu demokracie". Toto, v té době běžné odůvodnění, vymezující současnost vůči minulosti, označované jako teo- kracie (výraz Masarykův - Světová revoluce, Praha: 1925, vyd. 4, Praha: 1938 str. 549) je následně specifiková- no jako výhrada "svobody svědomí". Výhrada svobody svědomí ve slovní- ku evropských modernistů vymezova- la jejich kritické, o vědecké metody opřené, dynamické teologické stano- visko vůči římskému integralismu. (srv. Otto Weiss, Modernismus oder Modernisten, in: Živý odkaz moder- nismu (vyd. Kučera, Kořalka, Lášek), Praha: 2003, str. 19 n.) Karel Farský a jeho druhové při hledání vlastního sta- noviska postupovali cestou vymezo- vání vůči nejpálčivějším otázkám stá- vající teologie Církve římskokatolic- ké. Metoda vymezování je trvale stan- dardní metodou vývoje teologického myšlení. V očích modernistů byl kato- licismus reprezentován sbírkou usne- sení a rozhodnutí "Enchiridion Sym-

bolorum et Definitionum" vydávanou ve Würzburgu od r. 1854 profesorem H. J. Denzingerem a doplňovanou v nových vydáních až dodnes. Kano- nickým právem "Codex Iuris Canonici" CIC z r. 1917 a standardními učeb- nicemi, např. "Compendium repeti- torium Theologiae dogmaticae tum generalis cum specialis", sestavené Johannem Vidmanem (2. vyd. Wien 1897) a encyklopedií "Wetzer und Weltes Kirchenlexikon", (Freiburg: 1884). Karel Farský, jenž byl adjunk- tem prof. Nového zákona Jana L. Sý- kory (1852-1928) na Univerzitě v Praze v letech 1906 až 1910 a František Kovář ve stejném postavení předpokládaného pokračovatele od r. 1914 do r. 1919, byli vedeni dílem svého učitele "Úvod do Písma sv. Nového zákona" (1904 - 1907) a jeho překladem Nového zákona. Měli ovšem před očima i spisy jiného ražení, pražských profesorů Eugena Kadeřáv- ka (1840 - 1922) a Františka Kordače (1852 - 1934). Alois Spisar, odchova- nec Olomoucké teologické fakulty, se inspiroval zejména dílem Hermanna Schella (1850 - 1906) "Katholische Dogmatik" (Würzburg: 1889 díl I., 1890 díl II.).

I když se ČČS v prvních letech vyrovná- vala s tzv. pravoslavnou krizí

(1921- 1924), Karel Farský kvalifiko- val teologické kořeny tohoto zápasu jako vyrovnání "s ortodoxním duchem bývalých římských věřících a zejména kněží" (Farský, Slovo úvodní ke Zprá- vě o I. řádném sněmu ČČS, Praha: 1924). Podobně viděl po letech rozho- dující okamžiky sněmu v r. 1924 - jde o sněmovní referát Karla Statečného - znalec české náboženské filosofie prof. Karel Mácha, jakožto "trvalé vzdálení od svého katolického výcho- diska" (in: Glaube und Vernunft, díl II., München 1989, str. 193).

Toto vymezení formuloval první sněm ČČS ve věroučné oblasti formulací I. článku tehdy platné (již novelizova- né) Ústavy, kde se výslovně odvolání k usnesením 7 ekumenických sněmů nahrazuje formulací interpretačně svobodnější, jak to odpovídalo histo- ricko-kritickému stavu teologického poznání.

V oblasti eklesiologické (pojetí úřadu v církvi) a s tím souvisejícím liturgic- kým obřadem iniciačním formuloval první sněm usnesením z 28. srpna 1924 zadání pro naukový výbor sně- movní vypracovat "řád zřizování bis- kupů", jenž byl dopracován na zasedá- ní 8. listopadu 1924. Ustanovení prv- ních tří biskupů bylo z důvodů vnitř- ních i vzhledem ke státu, společnosti a ekumeně základním krokem ke kon- solidaci církve, jež překonávala hlu- bokou krizi. Ritus s apologetickým názvem "Řád zřizování biskupů" je nepochybně dílem Karla Farského, jenž k němu dodatečně připojil ritus "Svěcení jáhnů" a "Svěcení kněží" (citují podle "Zpěvník písní duchov- ních ČČS", přidaný modlitby liturgic- ké, obřadní i některé soukromé, upra- vil Karel Farský, vyd. osmé, Praha: 1927). Uvedené "modlitby obřadní" - agenda - vytvořily teologický půdorys k řešení otázek kněžského úřadu v ČČSH, jenž nutno respektovat i v přítomnosti.

Důvodnost aktu se opírá o text Skutků apoštolských kap. 13 v. 1-3. „Tu pro- rokům a učitelům při bohoslužbě a postu řekl Duch svatý: "Oddělte mi Barnabáše a Saula k dílu, ke kterému jsem je povolal." Po modlitbách a postu na ně vložili ruce a vyslali je k dílu svatého." Profesor Jan L. Sýko- ra verš 2. komentuje: >Oddělte - tj. posvěťte (ř. aforizate = určete k dílu p.p.) je k apoštolskému úřadu (mezi pohany), vysvěcením totiž na biskupy a udělením plné moci biskupské. Bylť zajisté mezi ostatními alespoň jeden biskupem< (V poznámce, in: Nový zákon, Frýdek: 1947). Evangelní

Dokončení na str. 4

Novoroční ekumenická bohoslužba se konala v jednom z nejmodernějších římskokatolických kostelů, v chrámu Neposkvrněného Početí Panny Marie v Praze - Strašnicích. Při bohoslužbě zazněly kromě osobních svědectví nejvyšších představitelů křesťanských církví i myšlenky nedávno zesnulého bratra Rogera z Taizé. Naši církev zastupoval královéhradecký biskup a správce církve Štěpán Klásek.

O CO PROSIT A O CO...

Dokončení ze str. 1
me-li být věrohodnými služebníky a svědky. Je potřebné pozvednout kul- turu našeho společenství, a to počí- najíc jednotlivými sborovými budo- vami a provozem v nich, přes naše společné instituce a práci v nich, až po naše společná církevní jednání i naše vystupování na veřejnosti.

4. Zvykli jsme si na setrvačnost a jakýsi umrtvující "klid" v našich ná- boženských obcích. Naopak, rozruch a podezření i jakési žárlivost vzbuzují mezi námi ty nepočtené sbory, v ni- chž se něco vynalézavě podniká a děje. A přitom normální by bylo, kdy- bychom se z živosti druhých radova- li, vzájemně si sdíleli, poučovali se a podpořili se. Budeme k tomu znovu hledat cesty a vytvářet příležitosti?
5. A ještě slovo o kazatelích, jáhnech, kněžích a biskupech. Na všech úro- vních chybí mezi nimi stavovská úcta

a solidarita. S nezodpovědnou leh- kostí posuzujeme své bratry a sestry ve službě duchoven- ské a laické, hle- dáme na nich nedostatky a chyby - jako bychom se těšili z jejich "nedo- konalosti". Je čas zamyslet se nad tím, co se v církvi odedávna nazývá reverencí; přejme si navzájem dobro- ho a modleme se upřímně jeden za druhého. Daleko pečlivěji vybírejte ty, kteří by nás vedli, a pak při nich věrně a pracovitě stůjme!

Na prahu nového roku vězme, že se v jeho průběhu sotva co dobrého a potěšeného bude mezi námi a s ná- mi dít, aniž bychom "byli při tom". Změna přijde, budeme-li se každý z nás a všichni společně chůtí pro- měnit a obrodit. K tomu si do "nové- ho roku" přejme požehnání Ducha Kristova.

Milan Salajka

Před 145 lety zemřel známý padělatel

Minulý týden (12. ledna) uplynulo 145 let od úmrtí Václava Hanky - známého padělatele slavných rukopisů. Protože si o něm ze školy asi víc nebudeme pamatovat, neuškodí připomenout aspoň jeho stručný životopis.

Nadaný rolnický syn V. Hanka přišel po absolvování gymnázia v Hradci Králové v roce 1809 na pražskou universitu. Vystudoval filosofii a poté práva (1813-14 studoval ve Vídni). V březnu 1819 bylo Hankovi svěřeno popisování fondů Vlasteneckého (dnes Národního) muzea. V muzeu pracoval až do konce života jako knihovník a kustod historických sbírek. Jeho činnost však byla velmi mnohostranná. Psal verše, překládal lidovou poezii slovanských národů, vydával vlastní filologické práce i staré literární památky. Díky své nesmírné pracovitosti, agilnosti a činorodosti ve společenském životě patřil k předním osobnostem Jungmannovy obrozenecké generace. Literární činnost zahájil uve- řejňováním svých básní v časopise Prvotiny pěkných umění (1813) a v Puch- majerově almanachu Nové básně (1814). V roce 1815 a 1816 je vydal knižně. Jeho lyrické verše, svěží svým obsahem i formou, dosáhly značné obliby a v letech 1819-51 vyšly v dalších pěti vydáních. Některé z nich, zhudebněné J. V. Tomáškem, zlidověly. Jako filolog se uplatnil především tím, že prosazoval zásady svého učitele J. Dobrovského. Již jako student a jakýsi vůdce družiny nadšených ctitelů české literatury protestoval proti zkostnatělé výuce češtiny na universitě (reprezentované J. Nejedlým) tím, že začal své druhy vyučovat češ- tinu podle zásad J. Dobrovského. Nejprve ve svém bytě a poté i v síních uni- versity. Když mu Nejedlý tuto činnost zakázal, vydal Hanka v roce 1817 *Pravopis český podle základu gramatiky Josefa Dobrovského* (do roku 1849 byl vydán osmkrát), kterým byl vlastně zahájen dlouholetý a **urputný boj o pra- vopisnou reformu mezi tzv. analogisty (ionisty) a ypsilonisty**. Hanka napsal mnoho gramatických učebnic a slovníků a s jeho jménem je spjata i pravopis- ná reforma z roku 1846, tzv. skladebná, kterou w bylo nahrazeno písmenem v a místo dvojhásky au se začalo psát ou.

Hanka byl ve své době jedním z hlavních propagátorů idejí slovanské vzájem- nosti. Z podnětu Dobrovského vydával v letech 1817-24 (pod názvem *Staro- bylá skládanie*) staročeské literární památky. Tato činnost však byla znehodno- cena jeho nešetnými zásahy do starých textů. S vydáváním starých literárních památek souvisí i "činnost", která ho nej-

Dokončení na str. 4

Naše recenze

Trojanův „Ježíš“

Koncem loňského roku byla v kavárně Marathon na Evangelické teologické fakultě prezentována obsáhlá publikace, kniha zásadního významu, z pera Jakuba S. Trojana "Ježíšův příběh - výzva pro nás". Autor analyzuje teologii kříže v české protestantské tradici od J. L. Hromádky až po P. Pokorného a J. Hellera, ve druhé části vede rozsáhlý rozhovor s předními evropskými bohoslovci. Poté se věnuje systematickému intermezzu a pak přistupuje ke čtv- rté části, která nabízí autorovu interpretaci Ježíšova příběhu. Teolog Trojan si klade takové otázky jako: Čím lze charakterizovat celý Ježíšův život? Jaký je jeho vztah k Bohu? Splývavá jednota? Je Bůh protějškem i pro Ježíše? Kristus odkazuje na hlubší rovinu, v níž Zákon v jeho interpretaci nabývá nového smyslu. Každý pokus věrně postihnout Boží vůli, být poslušen hlasu "odji- nud", hlasu, který dosud nemá místo v chóru ostatních hlasů a je tedy vprav- dě 'utopický', tedy bez místa, autorovými slovy řečeno „je aktem samoty, v níž se svědek neodvolává na nic, co bylo svědecky fixováno před ním, nýbrž výlučně na to, co k němu přichází jako nová výzva. Je vystaven tlaku duchov- ního apelu, nad nímž nevládne.“ J. S. Trojan se snaží pochopit Božího ducha jako „sílu a duchovní impuls, který v nás rozžihá porozumění Slovu 'odjinud', porozumění Bohu, který se stává, hlasu Pravdy.“ Celý Ježíšův život je důleži- tý - ne jen jeho smrt na kříži. Kristus je oživující pravda, víceohňované dění. Celým svým životem Ježíš přinášel spásu. Milost je kategorií, která je obsa- žena ve všem, co Syn Boží dělal.

Ježíš nás volá k životu víry, on, nejvěrnější svědek Boží věci. Z naší strany jde o existenciální rozhodnutí. „Víra v Boha Otce i Syna i Ducha svatého nás při- vádí na cestu pravé lidské existence.“ Spolu s autorem se můžeme ptát, co tvoří jádro Ježíšova příběhu. V Ježíšově životě, v jeho vztahu k Bohu, k lidem je vyjádřeno vše podstatné i pro nás. Bez ohledu na rozdíly v dílčích důvazech a zaměřeních je podstatné, zda Ježíšovo poselství přijmeme jako „nepře- slechnutelnou výzvu“.

Olga Nytrová

K OTÁZCE SVĚCENÍ ČI...

Dokončení ze str. 3
argumentaci Karel Farský vybral z Jana, kap. 17, v. 1-17. Je to Kristova velekněžská modlitba. Sýkora komentuje: > od v. 9-19 Ježíš prosí za apoštoly < (Poznámka, viz shora.)

V obětní modlitbě Farského textu ritu jsou vyjmenována osvěcení biskupa (hle, toto- a níže uvedené otázky - tvoří teologické předpoklady, jež by měl mít dnes vyhledávaný biskup-patriarcha!), který je "zřizován na úřad biskupský".

Následují čtyři otázky: první se týká Písma sv., (teologicky interpretovaného - tato otázka je shodná s otázkou pro kněze a jáhna), druhá vzdělávání církve v duchu svobody svědomí, třetí dodržování kázně a čtvrtá svědeckví života).

V modlitbě, jíž je zahájen vlastní úkon, se praví: „Prosíme o tvého Ducha svatého, aby sestoupil na něj a svými dary posvětil si jej pro nás.“ Biskup dostane Bibli a pokračuje bohoslužbu krédem.

Název ritu "zřizování čili ordinatio" jej odlišuje od "munus sacrificandi - biskupské svěcení" CIC 1983, kanon 378 §2. Věcně se obřad opírá o loci classici, o nichž Karel Farský nepochybně znal interpretaci svého učitele prof. J. L. Sýkory. V modlitbě k úkonu prosba k Duchu sv. žádá "o posvěcení pro nás". Ačkoli zní název ritu "zřizování", věcně je jeho obsahem, vyjádřeným biblickými texty a modlitbami "posvěcení pro nás", jak postřehl při přípravě sněmovního zasedání v r. 1981 profesor Zdeněk Trtík. Téma bylo odloženo a po r. 1988 bylo vytlačeno i z pořadu VII. sněmu.

Oscilace iniciačního ritu mezi "zřizováním" a "svěcením" je výrazně patrná z Farského textu "Odlišné názory v ČCS o věcech víry" (in: Zpěvník písní duchovních ČCS, upravil K. Farský, 8. vydání Praha: 1927 - tedy poslední, definitivní vydání "z ruky"). Svěcení kněžstva konáme jako zřízení způsobilých k úřadu duchovnímu, aniž by tím zřizovaný vyjímán byl z obecnosti věřících. Obřad zřizování koná biskup s kněžstvem a neknežstvem skládáním rukou, které je symbolem pravomoci církevní. O tomto zřizování kněží držíme, že jest původní souvislé posloupnosti z dob apoštolských (podtrhl p.). Svěcení biskupské není leč pověřením dozorčím úřadem v církvi.

Užívání pojmů svěcení a zřizování promiskue je v textu funkční: Vychází z víry, že iniciační ritus ČCS "jest původní souvislé posloupnosti z dob apoštolských", aniž by tímto postojem byla explicitně řešena otázka nepřetržitě dějinné kontinuity, tj. apoštolské sukcese. Smysl textu záleží ve věře, že kněžský úřad v ČCS je plnohodnotný s kvalifikací tradičních liturgických církvi. Biskupskému úřadu se přiznává jurisdikční priorita, svátostná a učitelská priorita se nezmiňuje. Karel Farský řešil to, čím bylo nutné vymezit ČCS, totiž naprostá norma Evangelia a apoštolské biblické tradice vzhledem k nauce o církvi a církevním úřadu. Promiskuitního užití poj-

mů svěcení a zřizování je zcela nepochybně výrazem snahy o vymezování vůči katolickému pojetí hierarchické struktury církve a biskupskému úřadu, viz dnes - CIC 330-572. Toto téma úřadu v církvi bylo nastoleno v rozhovorech mezi ČCSH a Církví římskokatolickou v roce 1992, avšak nebylo v něm pokračováno.

Z uvedeného je jasné patrné, že ČCS za Farského patriarchátu drží svěcení kněží souvislé posloupnosti od doby apoštolské; věc nebyla dále explicitně řešena a tak zůstalo dones.

ČCS vychází z pojetí jednoho kněžského úřadu, což jest liturgicky naznačeno stejnou otázkou o normativnosti Písma sv. pro svěcení jáhnů, svěcení kněží a zřizování biskupů.

Diferencovaná struktura v zásadě jediné kněžské služby (úřadu) je vyjádřena zařazením ritu do liturgie (jáhenské svěcení po epistole, kněžské po evangeliu, ordinace po kázání), důvodovým biblickým textem (jáhen S kap. 6, 1-7, dále 1 Tim 3,8-13; kněz Ef 4,11-15, Mt 9,36-38, dále 1 Petr 2,1-12; zřizování viz shora), formulací otázek výsledku, výběrem písní a blahoslavenství, modlitbou při aktu skládání rukou a doprovodným symbolickým jednáním. Jáhen obdrží Bibli, kněz Bibli, štolu a kalich, biskup Bibli. Není pochybnosti, že ve středu církevního díla stojí služebník s kněžským svěcením (viz 1 Petr 2, 9; přináší Bohu živé oběti, vy jste královské kněžstvo), jenž je vybaven pravomocí učitelskou, symbolizovanou Bibli, jurisdikční (odznak kněžské pravomoci) a svátostnou (kalich). Biskupská správa (Farský "vláda") jest

Před 145 lety...

více "proslavila", totiž padělání starých rukopisů. V září 1817 "nalezl" Hanka rukopis básní (podle místa nálezu nazývaný Královédvorský), jejichž původ byl kladen do 13. století. Rukopis, který v dalším roce vydal tiskem, vzbudil obrovský ohlas a postupně byl přeložen snad do všech evropských jazyků. Česká veřejnost přijala rukopisy s nadšením jako doklad starobylosti české kultury. Později však, zejména v tzv. rukopisných bojích 80. let, byla prokázána jejich nepravost. Padělání starých rukopisů souviselo s tehdejší romantickým chápáním vlastenectví. Bylo však spojeno i s charakterovými vadami V. Hanky, s jeho touhou po slávě a uznání, se samolibým velikášstvím a malichernou ctižádostí. Tyto vlastnosti se potom mimo jiné projeví i v nečestném chování, pomluvách a intrikách Hanky vůči Dobrovskému, Palackému, Šafaříkovi, Čelakovskému i dalším obrozencům.

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

POVOLÁNÍ UČEDNÍKŮ

Na začátku svého působení si Pán Ježíš k sobě povolal dvanáct učedníků. Byli to muži, kteří trpělivě očekávali příchod Mesiáše a po setkání s Ježíšem jej v něm rozpoznali. Podobnou zkušenost však zažívají křesťané dodnes, stačí jen Boha opravdově

hledat a on si nás sám najde. K získání dnešní tajenky potřebujete znát jména dvanácti nejbližších Ježíšových učedníků. Jen u těchto jmen jsou v závorkách ta správná písmenka. Nechte-li si jistí, najděte si první kapitulu Skutků!

Natanael (K), Martin (O), Petr (H), Pavel (S), Jan (L), Jakub (E), Josef (M), Kaifáš (E), Ondřej (D), Nikodém (P), Zacheus (D), Filip (E), Tomáš (J), Barnabáš (A), Tadeáš (E), Lukáš (D), Bartoloměj (M), Matouš (E), Jakub Alfeův (B), Šimon Zélóta (O), Šimon z Kyrény (I), Áron (K), Juda Jakubův (H), Samuel Judův (P), Jidáš Iškariotský (A), Marek (L).

(Řešení z minulého čísla: Farský)

Jana Krajčířková

KALENDARIUM - LEDEN

16. 1. 1756 - Uzavřena byla tajná spojenecká smlouva (tzv. westminsterská) mezi Anglií a Pruskem o vzájemné neutralitě.

16. 1. 1931 - Narodil se v Praze **Vladimír Škutina** (+ 19. 8. 1995 v Praze) - publicista, prozaik a dramatik, autor literatury faktu.

16. 1. 1976 - Zemřel v Nyonu ve Švýcarsku **Erik Kolár** (* 18. 4. 1906 v Praze) - loutkový režisér, dramaturg a pedagog, který se podílel na založení většiny našich profesionálních loutkových scén. Tvůrčím činem byla jeho režie hry F. Pavlíčka Slavík (1958). Pro své politické názory a činnost v Koordinačním výboru uměleckých svazů v letech 1968-69 byl nucen odejít z DAMU i z Ústředního loutkového divadla a byla mu znemožněna další umělecká i veřejná činnost. Posmrtně v roce 1994 vyšel jeho román *Vila Humbolt*.

17. 1. 1621 - Kardinál Dietrichštejn byl jmenován císařským komisařem na Moravě. Zabavené statky restituoval původním majitelům. Nejvyšším zemským hejtnem se stal Ladislav Popel z Lobkovic, nejvyšším sudím Burian Berka.

17. 1. 1936 - Prezident E. Beneš a premiér M. Hodža jednali s rakouským kancléřem Schuschniggem o možnostech vzájemné hospodářské a politické spolupráce, jednání však nepřineslo žádný konkrétnější výsledek.

17. 1. 1991 - Zemřel v Praze **Vladimír Skalička** (* 19. 8. 1909 v Praze) - jazykovědec, autor celosvětově uznávané typologie jazyků (v jejím rámci rozlišil pět základních jazykových typů: flexivní (kam patří například čeština a většina indoevropských jazyků), introflexivní (například arabština), aglutinační (turecké jazyky a další), izolační (některé africké jazyky) a konečně polysyntetické (čínština)). Svě názory shrnul v práci *Vývoj jazyka* (1960).

18. 1. 1411 - Na brněnském Špilberku zemřel **markrabě Jošt** (* asi říjen 1351), syn moravského markraběte Jana Jindřicha (mladšího bratra Karla IV.). Byl označován za muže "velice zchytralého, ziskuchtivého, lakomého a zemí žadozivého", ale také za "nejučenějšího knížete svého věku". V jeho osobě odešel poslední moravský skutečně v zemi sídlící a vládnoucí markrabě. Římskoněmeckým králem se stal (po dohodě s Václavem) Zikmund Lucemburský (korunován 8. července 1414).

19. 1. 1931 - Z podnětu M. Hodži založen Národohospodářský ústav pro Slovensko, který vytvářel předpoklady pro ekonomický rozvoj této země.

20. 1. 1946 - Slovenští sociální demokraté, kteří neuznávali sloučení své strany s KSS 17. září 1944, založili Stranu práce. Úřadujícím předsedou se stal I. Frlička, čestným předsedou I. Dérer. V říjnu 1946 se změnil název strany na Sociální demokracie na Slovensku. V listopadu 1947 se organizačně spojila s Československou sociální demokracií a do dubna 1948 vystupovala jako její zemská organizace na Slovensku.

20. 1. 1991 - Zemřela v Praze **Ludvika Smrčková** (* 24. 2. 1903 v Kročehlavěch) - sklářská výtvarnice, která spolupracovala s karlovarským Moserem, od r. 1929 s nižborskou sklárnou (Rückl), poté s Inwaldovými závody v Poděbradech. Spolupracovala rovněž s Artělem a Svazem československého díla. Na světové výstavě v Bruselu 1935 získala zlatou medaili, stejně jako na pařížské světové výstavě (1937), kde obdržela ještě velkou cenu za broušené vázy. Těmito úspěchy se přičinila mezi nejlepší tvůrce slávy českého skla v meziválečném období.

21. 1. 1906 - Na ustavujícím sjezdu v Pardubicích se prezentovala Česká strana pokroková, která vznikla sloučením České strany lidové - realistické (1900) s frakcí A. Hajna nazvané Pokrokový občanský klub pro Pardubicko a Chrudimsko (založen roku 1904 kolem časopisu Osvěta z původní Radikálně pokrokové strany). Zakladatelem a ideologem strany byl T. G. Masaryk.

21. 1. -27. 3. 1936 - M. Hodža jednal s představiteli Hlinkovy slovenské ludo- vé strany o jejich možném vstupu do vlády. Jednání skončila bezúspěšně, slovenští zástupci žádali zřízení zvláštního ministerstva pro Slovensko.

22. 1. 1901 - Narodil se v Prostějově **Edvard Valenta** (+ 21. 8. 1978 v Praze) - publicista a spisovatel. Velmi populární se stalo převyprávění osobitých vzpomínek českého polárního cestovatele Jana "Eskyma" Welzla, které spolu s Golumbkem uvedl ve 30. letech. Postupně vycházely knihy *Třicet let na zlatém severu*, 1930; *Po stopách polárních pokladů*, 1932; *Trampoty eskymáckého náčelníka v Evropě*, 1932 a *Ledové povídky*, 1934. Blízko k cestovatelskému žánru mají i ohlasy dvou Valentových cest do Ameriky (*Světlem pro nic za nic*, 1947). K žánru životopisného románu se přiblížil v knize *Druhé housle* (1943), zpracovávající trpké osudy cestovatele Emila Holuba. Nejvýznamnějším Valentovým dílem zůstane rozsáhlý psychologický portrét intelektuálovky existenciální situace za okupace *Jdi za zeleným světem*. Vyšel v roce 1956, ve velmi krátkém období poněkud "uvolněnějších" publikačních omezení. K tématu se vrátil v hořké novele *Trám* (1963). Období první republiky připomněl knihou věnovanou vzpomínkám na Tomáše Batu *Žil jsem s milionářem* (Kolín nad Rýnem, 1980) a lehce detektivní novelou *Žít ještě jednou* (Kolín nad Rýnem, 1983). Je jen příznačné, že obě díla vyšla až posmrtně a v exilu.

22. 1. 1941 - Zemřel ve Stádlci u Tábora **František Krížek** (* 6. 7. 1847 v Plánici u Klatov) - elektrotechnik a vynálezce, který mj. zdokonalil obloukovou lampu a postavil první elektromobil.

22. 1. 1951 - Narodil se v Bratislavě **Ondrej Nepela** (+ 2. 2. 1989 v Mannheimu SRN) - náš nejspěšnější krasobruslař všech dob. V letech 1966-73 získal pět zlatých a tři bronzové medaile na mistrovství Evropy, tři zlaté a dvě stříbrné medaile na mistrovství světa a také zlatou olympijskou medaili v Sapporu 1972. Rok po olympijském vítězství odešel jako sólista do lední revue Holiday on Ice, poté byl trenérem v SRN. Podlehl zhoubné chorobě.

(red)